

Αλγεβρικές Παραστάσεις 1

1.2

Μονώνυμα-Πράξεις με Μονώνυμα

Α

Άλγεβρικές Παραστάσεις-Μονώνυμα

Πολλές φορές για να λύσουμε ένα πρόβλημα, καταλήγουμε σε εκφράσεις που περιέχουν μόνο αριθμούς και γι' αυτό ονομάζονται **Αριθμητικές Παραστάσεις**.

Π.χ.

$$6 \cdot 5 + 2 \cdot 8, \quad 2 \cdot 5^2 + 5 \cdot 8$$

Υπάρχουν όμως και προβλήματα στα οποία καταλήγουμε σε εκφράσεις οι οποίες, εκτός από αριθμούς, περιέχουν και μεταβλητές. Οι εκφράσεις αυτές λέγονται **Άλγεβρικές Παραστάσεις**.

Π.χ. $4x, 2a + 2b, x^2, ab,$
 $\frac{2x}{y^3}, 2x^2 + xy$

Ειδικότερα μια αλγεβρική παράσταση λέγεται **ακέρεια**, όταν μεταξύ των μεταβλητών της σημειώνονται μόνο οι πράξεις της πρόσθεσης και του πολλαπλασιασμού και οι εκθέτες των μεταβλητών της είναι φυσικοί αριθμοί.

Π.χ. $2x + 3x^2$, $\frac{1}{2}a + b^2$, $\frac{4}{3}\pi R^3$

Αν σε μια αλγεβρική παράσταση αντικαταστήσουμε τις μεταβλητές με αριθμούς και κάνουμε τις πράξεις, θα προκύψει ένας αριθμός που λέγεται **αριθμητική τιμή** ή απλά τιμή της αλγεβρικής παράστασης.

Για παράδειγμα, η τιμή της αλγεβρικής παράστασης $2x^2 + xy$ για $x = 5$ και $y = 8$, είναι $2 \cdot 5^2 + 5 \cdot 8 = 90$.

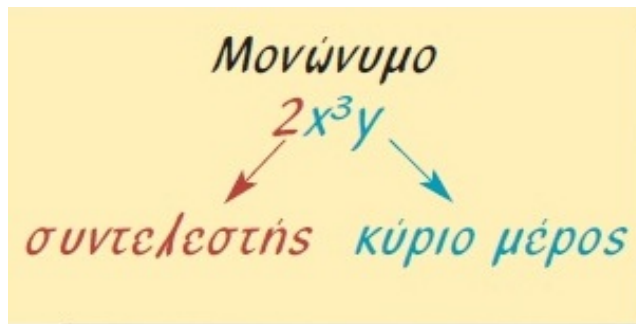

Μονώνυμα

Οι ακέραιες αλγεβρικές παραστάσεις, στις οποίες μεταξύ των μεταβλητών σημειώνεται μόνο η πράξη του πολλαπλασιασμού, λέγονται **μονώνυμα**

Π.χ. $4x$, x^2 , $\frac{2}{3}ab$, $\sqrt{2}x^4y^2w^3$

Σ' ένα μονώνυμο ο αριθμητικός παράγοντας λέγεται **συντελεστής** του μονωνύμου, ενώ το γινόμενο όλων των μεταβλητών του με τους αντίστοιχους εκθέτες τους λέγεται **κύριο μέρος** του μονωνύμου.

Οι εκθέτες πρέπει να είναι **φυσικοί** αριθμοί

Ο εκθέτης μιας μεταβλητής λέγεται **βαθμός** του μονωνύμου ως προς τη μεταβλητή αυτή, ενώ ο **βαθμός** του μονωνύμου ως προς όλες τις μεταβλητές του λέγεται το άθροισμα των εκθετών των μεταβλητών του.

Το μονώνυμο $2x^3y$ είναι:
3^ο βαθμού ως προς x
1^ο βαθμού ως προς y
4^ο βαθμού ως προς x και y

Τα μονώνυμα που έχουν το ίδιο κύριο μέρος λέγονται **όμοια**. Παράδειγμα

$$\frac{2}{5}x^3y\omega^2, -5x^3y\omega^2, x^3y\omega^2,$$

Τα **όμοια** μονώνυμα που έχουν τον ίδιο συντελεστή λέγονται **ίσα** ενώ, αν έχουν αντίθετους συντελεστές, λέγονται **αντίθετα**.

Για παράδειγμα τα μονώνυμα $2x^3y$ και $-2x^3y$ είναι αντίθετα.

Οι αριθμοί θεωρούνται ως μονώνυμα και τα ονομάζουμε **σταθερά** μονώνυμα.

Ειδικότερα, ο αριθμός 0 λέγεται **μηδενικό μονώνυμο** και δεν έχει βαθμό, ενώ όλα τα άλλα σταθερά μονώνυμα είναι μηδενικού βαθμού. Για παράδειγμα, ο αριθμός 5 είναι σταθερό μονώνυμο μηδενικού βαθμού

Ερωτήσεις Κατανόησης

1. Ποιες από τις παρακάτω αλγεβρικές παραστάσεις είναι μονώνυμα;

α) $-3x^2y$ β) $3 + x^2y$ γ) $\frac{x^3y}{\omega^2}$ δ) $2x^2y\omega^3$ ε) $(3 - \sqrt{2})\alpha\beta^3$ στ) $\frac{2}{3}\alpha\beta\gamma^3$

2. Ποια από τα παρακάτω μονώνυμα είναι όμοια:

α) $6x^2y^2$ β) $-\frac{3}{5}xy^3$ γ) $-x^3y\omega$ δ) $-5y^3x$ ε) $\frac{\omega y x^3}{4}$ στ) $\frac{5}{2}y^2x^2$
ζ) $\frac{xy^3}{7}$ η) $-x^2y^2$ θ) $yx^3\omega$ ι) $\sqrt{2}xy^3$

Ερωτήσεις Κατανόησης

1. Ποιες από τις παρακάτω αλγεβρικές παραστάσεις είναι μονώνυμα;

$$\alpha) -3x^2y$$

$$\beta) 3 + x^2y$$

$$\gamma) \frac{x^3y}{\omega^2}$$

$$\delta) 2x^2y\omega^3$$

$$\epsilon) (3 - \sqrt{2})\alpha\beta^3$$

$$\sigma\tau) \frac{2}{3}\alpha\beta\gamma^3$$

2. Ποια από τα παρακάτω μονώνυμα είναι όμοια:

$$\alpha) 6x^2y^2$$

$$\beta) -\frac{3}{5}xy^3$$

$$\gamma) -x^3y\omega$$

$$\delta) -5y^3x$$

$$\epsilon) \frac{\omega y x^3}{4}$$

$$\sigma\tau) \frac{5}{2}y^2x^2$$

$$\zeta) \frac{xy^3}{7}$$

$$\eta) -x^2y^2$$

$$\theta) yx^3\omega$$

$$\iota) \sqrt{2}xy^3$$

$\alpha, \sigma\tau, \eta$

$\beta, \delta, \zeta, \iota$

γ, ϵ, θ

3. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Μονώνυμο	Συντελεστής	Βαθμός ως προς x	Βαθμός ως προς y	Βαθμός ως προς x και y
$5xy^4$				
$-xy^2$				
$\frac{1}{7}x^2y^5$				
$-\sqrt{3}x^4$				

3. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Μονώνυμο	Συντελεστής	Βαθμός ως προς x	Βαθμός ως προς y	Βαθμός ως προς x και y
$5xy^4$	5	1	4	5
$-xy^2$	-1	1	2	3
$\frac{1}{7}x^2y^5$	$\frac{1}{7}$	2	5	7
$-\sqrt{3}x^4$	$-\sqrt{3}$	4	0	4

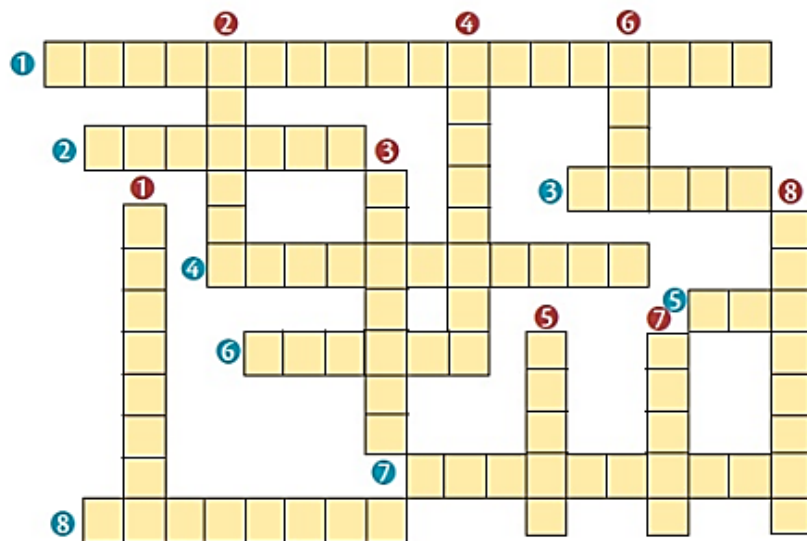

4. Να λύσετε το σταυρόλεξο

Μαθηματικά Γ Γυμνασίου

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Έκφραση που περιέχει αριθμούς και μεταβλητές συνδεδεμένες με τα σύμβολα των πράξεων (δύο λέξεις).
2. Είναι τα μονώνυμα $8, -5, 0, 3$.
3. Είναι ο βαθμός του μονωνύμου $3x^2y$ ως προς y .
4. Στο μονώνυμο $-2x^2y$ είναι το -2 .
5. Είναι τα μονώνυμα $-\frac{6}{2}x^3y, -3x^3y$.
6. Ο συντελεστής του μονωνύμου xy .
7. Είναι το xy^2 στο μονώνυμο $4xy^2$ (δύο λέξεις).
8. Η απλούστερη αλγεβρική παράσταση.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Το μονώνυμο αυτό δεν έχει βαθμό.
2. Στο μονώνυμο $7x^4y^5$ ως προς x είναι 4.
3. Παράσταση που μεταξύ των μεταβλητών της σημειώνονται μόνο οι πράξεις της πρόσθεσης και του πολλαπλασιασμού.
4. Είναι τα μονώνυμα $5xy^2, -\sqrt{25}xy^2$.
5. Είναι τα μονώνυμα $4a^2b^5, -a^2b^5$.
6. Η ..... του μονωνύμου $-2x^2y$ για $x = 2$ και $y = -1$ είναι 8.
7. Είναι ο βαθμός των σταθερών μονωνύμων $6, -3, 7$.
8. Η πράξη αυτή δε σημειώνεται μεταξύ των μεταβλητών ενός μονωνύμου.

Μαθηματικά Γ Γυμνασίου

Λύση

				2					4			6						
1	A	Λ	Γ	E	B	P	I	K	H	Π	A	P	A	Σ	T	A	Σ	H
				A						N			I					
2	Σ	T	A	Θ	E	P	A	3		T			M					
		1		M				A		I	3	M	H	Δ	E	N	8	
		M		O				K		Θ							A	
	H	4	Σ	Υ	N	T	E	Λ	E	Σ	T	H	Σ				Φ	
	Δ						P		T		5		5 7	I	Σ	A		
	E		6	M	O	N	A	Δ	A		O		M				I	
	N						I				M		H				P	
	I						A				O		Δ				E	
	K						7	K	Υ	P	I	O	M	E	P	O	Σ	
8	M	O	N	Ω	N	Υ	M	O			A			N			H	

B

Πράξεις με μονώνυμα

Πρόσθεση μονωνύμων

Ένα άθροισμα ομοίων μονωνύμων π.χ. $-5x^3 + 2x^3$ με τη βοήθεια της επιμεριστικής ιδιότητας γράφεται

$$-5x^3 + 2x^3 = (-5 + 2)x^3 = -3x^3$$

Παρατηρούμε ότι:

Το άθροισμα ομοίων μονωνύμων είναι μονώνυμο όμοιο με αυτά και έχει συντελεστή το άθροισμα των συντελεστών τους.

Σύμφωνα με τον προηγούμενο κανόνα, έχουμε $-12x^2y - 3x^2y = -15x^2y$. Αν τα μονώνυμα δεν είναι όμοια, όπως τα $3x$ και $5y$, τότε το άθροισμά τους $3x + 5y$ δεν είναι μονώνυμο.

Πολλαπλασιασμός μονωνύμων

Ένα γινόμενο μονωνύμων π.χ. $(-2x)(3x^2y)$ με τη βοήθεια των ιδιοτήτων του πολλαπλασιασμού και των δυνάμεων γράφεται

$$(-2x)(3x^2y) = (-2)x \cdot 3x^2y = (-2) \cdot 3(x \cdot x^2)y = -6x^3y$$

Παρατηρούμε ότι:

Το γινόμενο μονωνύμων είναι μονώνυμο με:

Συντελεστή το γινόμενο των συντελεστών τους και **κύριο μέρος** το γινόμενο όλων των μεταβλητών τους με εκθέτη κάθε μεταβλητής το άθροισμα των εκθετών της.

Π.χ.
$$(-3x^4y^3\omega)\left(\frac{2}{5}x\omega^3\right) = -\frac{6}{5}x^5y^3\omega^4$$

Διαίρεση μονωνύμων

Η διαίρεση μονωνύμων, όπως και η διαίρεση αριθμών γίνεται, αν πολλαπλασιάσουμε το διαιρετέο με τον αντίστροφο του διαιρέτη. Για παράδειγμα,

$$(-12x^4y\omega^2) : (4x^2y\omega) = -12x^4y\omega^2 \cdot \frac{1}{4x^2y\omega} = \frac{-12x^4y\omega^2}{4x^2y\omega} = -\frac{12}{4} \cdot \frac{x^4}{x^2} \cdot \frac{y}{y} \cdot \frac{\omega^2}{\omega} = -3x^2\omega.$$

Ομοίως έχουμε: $(7xy^4) : (-x^3y) = \frac{7xy^4}{-x^3y} = -\frac{7y^3}{x^2}$

Παρατηρούμε ότι στο πρώτο παράδειγμα το πηλίκο των μονωνύμων είναι μονώνυμο, ενώ στο δεύτερο παράδειγμα δεν είναι μονώνυμο

Ερωτήσεις Κατανόησης

1. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με **(Σ)**, αν είναι σωστές ή με **(Λ)** αν είναι λανθασμένες.

α) Το άθροισμα ομοίων μονωνύμων είναι μονώνυμο.

β) Η διαφορά δύο μονωνύμων είναι μονώνυμο.

γ) Το γινόμενο μονωνύμων είναι μονώνυμο.

δ) Το πηλίκο δύο μονωνύμων είναι μονώνυμο.

Ερωτήσεις Κατανόησης

1. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με **(Σ)**, αν είναι σωστές ή με **(Λ)** αν είναι λανθασμένες.

α) Το άθροισμα ομοίων μονωνύμων είναι μονώνυμο. **Σ**

β) Η διαφορά δύο μονωνύμων είναι μονώνυμο. **Λ**

γ) Το γινόμενο μονωνύμων είναι μονώνυμο. **Σ**

δ) Το πηλίκο δύο μονωνύμων είναι μονώνυμο. **Λ**

12. Να συμπληρώσετε τις ισότητες:

α) $-5x^2 + 2x^2 = \dots\dots\dots$

β) $-5x^2 \cdot 2x^3 = \dots\dots\dots$

γ) $3x - 2y + 2x = \dots\dots\dots$

δ) $4x^2y - yx^2 = \dots\dots\dots$

ε) $2xy \cdot y^2 = \dots\dots\dots$

στ) $6x^3y : 3xy = \dots\dots\dots$

ζ) $5x^4\omega^3 (\dots\dots) = -10x^6\omega^4$

η) $\frac{-12x^3y}{\dots\dots\dots} = \frac{4x^2}{y}$

θ) $3x^2y - \dots\dots = -4x^2y$

12. Να συμπληρώσετε τις ισότητες:

α) $-5x^2 + 2x^2 = \dots\dots\dots$

β) $-5x^2 \cdot 2x^3 = \dots\dots\dots$

γ) $3x - 2y + 2x = \dots\dots\dots$

δ) $4x^2y - yx^2 = \dots\dots\dots$

ε) $2xy \cdot y^2 = \dots\dots\dots$

στ) $6x^3y : 3xy = \dots\dots\dots$

ζ) $5x^4\omega^3 (\dots\dots) = -10x^6\omega^4$

η) $\frac{-12x^3y}{\dots\dots\dots} = \frac{4x^2}{y}$

θ) $3x^2y - \dots\dots = -4x^2y$

Απάντηση

α. $-3x^2$

β. $-10x^5$

γ. $5x-2y$

δ. $3x^2y$

ε. $2xy^3$

στ. $2x^2$

ζ. $-2x^2\omega$

η. $-3xy^2$

θ. $7x^2y$

